

Tomáš Helwys - Mučedník svobody

~~ Stanislav Švec ~~

Na tento rok připadá třístapadesáté výročí od ustavení prvního baptistického sboru v Anglii. Byl založen roku 1612 skupinou anglických vyhnanců, kteří se toho roku vrátili z Holandska. Jejich vůdce Tomáš Helwys téhož roku vydal pozoruhodnou knížku, nazvanou „Krátké prohlášení o panství hřícha“. Obsahem této knížky je jasná a naléhavá žádost naprosté náboženské svobody.

Tomáš Helwys byl právníkem. K svému povolání se připravoval v Londýně kolem roku 1590, v době, kdy někteří z anglických puritánů se počali oddělovat od svých sborů a zakládat nové samostatné sbory. Jejich počínání bylo považováno za protistátní a byli proto všelijak pronásledováni. K těmto lidem Helwys brzy našel cestu, spojil se s nimi vlivem svého přítele Johna Smytha, profesora a kazatele v městě Lincoln. Smyth totiž požadoval velmi radikální reformy v anglikánské církvi, neuspěl však. To ho nakonec dovedlo do řad oněch separatistů, jejichž se stal kazatelem. Do jeho sboru přistoupil také i Helwys.

Bratrstvo onoho sboru vyhlásilo jakousi smlouvu, ve které prohlašují, že oni „... jako Boží svobodní lidé se spojili ve sbor, v obecnství evangelia, aby kráčeli ve všem Boží cestou, ať to stojí cokoliv...“ Velice brzy museli platit část té ceny. Hrozba vězením je vyhnala do Holandska. Spolu s nimi šel Smyth i Helwys. V Holandsku v domě amsterodamského pekaře našli místo, kde mohli podle svého svědomí svobodně sloužit Bohu. Navázali spojení s Mennonity, duchovními pokračovateli Anabaptistů, a došli přesvědčení, že pravý křesťanský křest podle učení a praxe Nového zákona je křest věřících na osobní vyznání víry.

A tak roku 1609 formálně rozpustili sbor, byli pokřtěni a založili první novodobý baptistický sbor. John Smyth pak usiloval o spojení tohoto sboru se sbory mennonitskými, čehož také i dosáhl. Tomáš Helwys se roku 1612 vrátil do Londýna a založil tam sbor. Za svého pobytu v Amsterdamě napsal Helwys řadu traktátů a také knihu, žádající naprostou náboženskou svobodu. Jejím obsahem je, že královi poddaní jsou zotročeni hierarchií, arcibiskupy a biskupy anglikánské církve. Ti si osobují moc nad životy a smrtí poddaných a nutí je, aby přijali jejich učení. – „Nechť král odstraní jejich dočasnou moc nad lidmi a dovolí jim užívat toliko dvoustranného meče Božího slova a meče Ducha svatého.“

Ba ani král, který je jen smrtelný člověk a ne Bůh, nemá moci nad nesmrtelnými dušemi svých poddaných, aby určoval zákony a nařízení pro jejich víru a dosazoval duchovní panství nad nimi. Požadavek náboženské svobody je vyjádřen slovy: „Náboženství každého člověka je záležitostí Boha a jeho samého. Král za ně neodpovídá, není ani soudcem mezi Bohem a člověkem. Ať je člověk heretik, kacíř, Turek nebo Žid nebo cokoliv jiného, nenáleží žádné pozemské moci trestati ho z toho.“

Nepřekvapuje, že Tomáš Helwys byl velmi brzo zatčen a uvězněn. Pravděpodobně zemřel ve vězení ještě též rok, roku 1612. Avšak jeho následovníci, kazatelé téhož sboru nepřestali bojovat za svobodu. Leonard Busher napsal roku 1614 „Náboženský mír“. John Murton roku 1615 „Zodpovězené námitky“ a roku 1620 „Pokornou žádost“. Druhou knihu napsal Murton ve vězení mlékem na kusech papíru, které užíval jako zátky k láhvím od mléka.

Nejdůležitější na boji T. Helwyse je, že požadoval svobodu víry ne jen pro sebe a pro své spolubratry, ale pro všechny lidi, také pro nekřesťany a kacíře. Věřil, že taková svoboda patří k samotné podstatě pravého náboženství. Ve věcech víry nesmí být jeden povýšen nad druhého, nebo stát či církev používat násilí a donucování. Neochvějně vyznával zásadu, že víra je osobní obecnství s Bohem, že o ní může rozhodovat, odmítat ji či přijmout toliko jednotlivec, nemůže to za něj činit ani rodina, ani

církev či stát.

Kostnické jiskry 1962

Poznámka: Článek byl původně digitálně publikován na webu baptismus.estranky.cz.